

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20

القاضي سليم جبران
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט סלים ג'ובראן
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

תב"כ 33/20

העותרת: עמותת "תנו לאדם לחיות"

נגד

המשיבים: 1. מפלגת עלה ירוק
2. היועץ המשפטי לממשלה

עתירה למתן צו מניעה לפי סעיף 17ב' לחוק הבחירות (דרכי תעמולה),
התשי"ט-1959 (להלן: חוק דרכי תעמולה)

החלטה

1. העותרת פנתה אליי בבקשה למתן צו מניעה בנוגע לקמפיין גיוס תרומות של המשיבה 1, מפלגת עלה ירוק, באתר מימון ההמון www.headstart.co.il (להלן: הקמפיין). לשיטתה, במסגרת הקמפיין, מציעה עלה ירוק לתרום סכומי כסף למפלגה, בסכומים הנעים בין 35 ש"ח ל-11,500 ש"ח. בתמורה, מציעה המפלגה מספר מתנות לתורמים, וביניהן: פגישה אישית עם יו"ר המפלגה...; אם המפלגה תיבחר, התורם יזכה לקבל "עסק מצליח למכירת קנאביס"; שובר לקבלת קנאביס (סעיף 20 לעתירה).

2. העותרת מוסיפה וטוענת כי בקמפיין נאמר שקבלת אותן מתנות כפופה לכך שעלה ירוק תעבור את סף החסימה החוקי. לשיטתה, בכך "אומרת, בעצם, מפלגת עלה ירוק – בוא ותרום וגם תצביע למפלגה, שהרי באם לא תצביע – לא תוכל המפלגה לעבור את אחוז החסימה, קרי לא תוכל המפלגה להעניק לך את המתנות שהובטחו" (סעיף 23 לעתירה). לשיטת העותרת, אלה מהווים מתנה אסורה בהתאם לסעיף 8 לחוק דרכי תעמולה ושחיד בחירות אסור בהתאם לסעיף 122(1) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הבחירות לכנסת). עוד יצוין כי העותרת העלתה טענות ביחס להפרות לכאורה של חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973; אולם, כפי שכבר קבעתי בעבר – סוגיות אלה אינן מצויות בגדר סמכותי (ראו: תב"כ 8/20 הליכוד נ' העבודה (22.2.2015), פס' 17-21).

3. בשולי העתירה צויין, כי עם פרסום הקמפיין, פנתה היועצת המשפטית של עלה ירוק דאז, עו"ד יעל תותחני, למפלגה בו היא דורשת כי יורידו את הקמפיין עקב האמור לעיל. ביני לביני, יצויין, כי ביום 16.1.2015 פנתה עו"ד תותחני במכתב בעניין זה אליי. היועץ המשפטי של ועדת הבחירות, עו"ד דין ליבנה, ענה לה כעבור יומיים כי עליה לפנות בעניין זה בעתירה בהתאם לנוהל הטיפול בעתירות לצו מניעה, התשע"ג-2013. ולבסוף, ראוי להוסיף כי העותרת הגישה בקשה לפסול את עלה ירוק מהתמודדות בבחירות בהתאם לסעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, אולם בעצתי, משכה את עתירתה בדיון שהתקיים בבקשה בפני מליאת ועדת הבחירות המרכזית ביום 12.2.2015 (פ"ר 3/20).

4. עלה ירוק טוענת כי דין העתירה להידחות על הסף ממספר טעמים: העתירה הוגשה בשיהוי ניכר, היות שהקמפיין התחיל עוד ביום 11.1.2015; הסעד המבוקש תיאורטי, היות שהקמפיין הסתיים ביום 17.2.2015; העתירה הוגשה תוך הסתרת עובדות מהותיות, ומשכך – בחוסר ניקיון כפיים.

5. לגופם של דברים, טוענת עלה ירוק כי היא הציעה לתורמים, כאות תודה, "מוצרי מזכרת הקשורים למפלגה, שהינם חסרי ערך כלכלי של ממש. כך, לדוגמא, הציעה המפלגה צמיד מסיליקון עם כיתוב 'עלה ירוק'; כרטיסי ביקור של המפלגה; ערכת סטיקרים של 'עלה ירוק'..." (סעיף 9 לתגובה). לשיטתה, היות שאין מדובר במזכרות בעלות ערך כלכלי ממשי, אין לראות בהם משום "מתנה" כמשמעותה בסעיף 8 לחוק דרכי תעמולה. לעניין הטענה לשוחד בחירות, טוענת עלה ירוק כי "במסגרת קמפיין מימון ההמונים של המפלגה, האזרח משלם למפלגה (על דרך של מתן תרומה כספית); ולא המפלגה משלמת/מציעה כסף לאזרח על מנת שיצביע לה" (סעיף 46 לתגובה).

6. עוד טוענת עלה ירוק כי ביחס לשוברים לקבלת קנאביס, נכתב כי הוא יתקבל רק במועד שהחוק יאפשר זאת, וללא קשר אם המפלגה תעבור או לא את סף החסימה. ובנוסף, מציינת כי בדף הקמפיין באתר נכתב מפורשות כי "המסמכים הנושאים את הכותרת 'שטרות החוב' אינם שטרות חוב במובנם המשפטי של המילה. מובהר, כי מסמכים אלה, אינם כובלים את המפלגה בהתחייבויות משפטיות כלשהן. עוד יצויין כי המפלגה מבצעת חלוקה של אמצעים פרסומיים, דוגמת סטיקרים וחולצות אף לפעילים של המפלגה, ואין תלות בין מתן התרומה לקבלת אמצעים פרסומיים אלו" (סעיף 49 לתגובה). לבסוף, מבקשת עלה ירוק כי נוכח כל האמור לעיל, יוטלו הוצאות ריאליות ולדוגמה על העותרת.

7. החלטתי להוסיף את היועץ המשפטי כמשיב לעתירה. גם לשיטתו, יש לדחות את העתירה על הסף מחמת שיהוי והיותה תיאורטית לכאורה. לגופם של דברים, סבור הוא כי מרבית המתנות נושא העתירה אינן בגדר מתנות נוכח אופיין. בנוגע לשוב לקבלת קנאביס, סבור היועץ המשפטי לממשלה כי על אף הצהרת עלה ירוק כי אין מדובר בשטרות חוב במובנן המשפטי של המילה, לשיטתו, למען הסדר הטוב, "יש מקום להורות למשיבה 1 להדגיש את הבהרה בדבר היעדר כל תוקף משפטי ל-'הבטחותיה' ובדבר העובדה כי מדובר בפלאיירים היתוליים ותו לא" (סעיף 18 לתגובה).

דיון והכרעה

8. דין העתירה להידחות. כפי שמציינת עלה ירוק, העתירה הוגשה בשיהוי ניכר: הקמפיין כאמור עלה לאוויר עוד ביום 11.1.2015; ביום 16.1.2015 פנתה אליי העותרת בעניין הקמפיין, וכעבור יומיים נמסר לה כי עליה לפנות בעתירה כדוגמת זו שהגישה. זאת ועוד; לאחר שבעצתי משכה העותרת את בקשת הפסילה שהגישה ביום 12.2.2015, ניגש אליה היועץ המשפטי של ועדת הבחירות, עו"ד דין ליבנה, והבהיר לב"כ העותרת כי, מבלי להביע עמדה לגופו של עניין, פתוחה בפניהם הדרך להגיש עתירה למתן צו מניעה לפי חוק דרכי תעמולה.

9. אולם, רק כחודש לאחר מכן, ביום 5.3.2015 הוגשה העתירה דנא. לעניין החשיבות הרבה שבעמידה בזמנים בתקופת בחירות, יפים הם דבריו של המשנה לנשיא ש' לוין ב- בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד נז(4) 145, 153 (2003):

על חשיבות ההקפדה על המועדים שנקבעו בדין לעניין קיום בחירות עמד בית-משפט זה לא אחת. על-פי דבר המחוקק, נקבע לוח זמנים קשיח אשר המועדים המרובים הקבועים בו רודפים זה את זה ותלויים זה בזה. כורח המציאות הוא שמועדים אלה יישמרו כדי שמערכת הבחירות כולה לא תשתבש"

וכפי שקבעתי באחת מההחלטות לאחרונה – "בבחירות, אין הארכות מועד" (תב"כ 10/20 חדו"ש נ' קול ברמה (3.2.2015)).

10. לכך יש להוסיף, כי כפי שמציינת עלה ירוק – ומגבה טענתה בתצהיר – הקמפיין הסתיים לפני כחודש, ומשכך – הצו שהתבקש בעתירה ("ליתן צו, האוסר על מפלגת עלה ירוק לבצע את הקמפיין המפורט בעתירה זו..." – סעיף 56.1 לעתירה)) – תיאורטי לחלוטין (השוו: בג"ץ 1181/03 אוניברסיטת בר-אילן נ' בית הדין הארצי (28.4.11)).

11. בשולי הדברים, ביחס לשוברים לקבלת קנאביס ורישיון לפתיחת עסק: עיינת בעמוד הקמפיין באתר האינטרנט, ואכן בו נכתב מפורשות כי "המסמכים הנושאים את הכותרת 'שטרות החוב' אינם שטרות חוב במובנם המשפטי של המילה". עם זאת, אותה הצהרה נמצאת בתחתית העמוד, כך שהתורמים יכולים לפספס אותה או לראותה רק לאחר שתרמו סכום כסף למפלגה – וחבל. בנוסף, אני מסופק אם תורם-בוחר ירד לשורש ההבדל בין "שטר חוב משפטי" ל-"שטר חוב 'היתולי'" (כלשון המשיבה 1). ואף אוסיף, כי אילולא אותה הצהרה – על פני הדברים – ההבטחה להעניק קנביס בתמורה להצבעה בעד הרשימה, עלולה להיות עבירה לפי סעיף 122(1) לחוק הבחירות לכנסת - קרי, שוחד בחירות אסור (השוו: תב"כ 18/20 הליכוד נ' המחנה הציוני (16.2.2015); ע"פ 71/83 שרון נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(2) 757 (1984)).

12. משכך, ולמען הסדר הטוב בלבד, סבורני כי מן הראוי שעלה ירוק תפנה לתורמים ש"זכו" בפריטים אלה – בדוא"ל או באופן אחר, ותבהיר כי – כטענתה – מדובר בפלאיירים היתוליים בלבד, ללא כל תוקף מחייב, וכי מי שתרם כאמור, לא יהא זכאי לקבלת קנאביס או רישיון לפתיחת עסק לממכר קנאביס. עלה ירוק תגיש תצהיר משלים עד ליום 11.3.2015 בשעה 16:00, בו תצהיר כי כך עשתה.

13. סוף דבר, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, תישא העותרת בהוצאות המשיבה 1 בסך של 4,000 ש"ח.

ניתנה היום, י"ח באדר התשע"ה (9.3.2015).

 שלים ג'ובראן
 שופט בית המשפט העליון
 יושב ראש ועדת הבחירות
 המרכזית לכנסת ה-20